

โปรแกรมการป้องกันเฝ้าระวังการบาดเจ็บ จากความร้อนในการฝึกทหารใหม่

โดย กรมแพทย์ทหารบก
กองทัพบก

“

เนื่องจากในปี 2559 มีทหารใหม่เสียชีวิตจากโรคลมร้อน 3 ราย และพิการ 1 ราย กรมแพทย์ทหาร กองทัพบก จึงได้ประกาศนโยบาย เรื่อง การเฝ้าระวังความปลอดภัยจากการฝึกของทหาร กองประจำการ ที่เรียกกันว่า “RTA Heatstroke” เพื่อใช้กับหน่วยฝึกทหารใหม่ทั่วประเทศ หลังการนำโปรแกรม RTA Heatstroke ไปประยุกต์ใช้ พร้อมด้วยการถอดบทเรียนเพื่อรวบรวมความรู้จากหน่วยทั้งในส่วนของหน่วยสายแพทย์และหน่วยฝึกทหารใหม่ พบว่า ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา อัตราการเกิดโรคลมร้อนจนอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตเป็น “ศูนย์” นอกจากนี้ยังพัฒนาระบบการรายงานผลแบบ real time เพื่อติดตามสถานการณ์การเจ็บป่วยของทหารฝึกใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงในกรณีต่าง ๆ รวมถึงมีการเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยฝึกทหารใหม่ทุกหน่วย นำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ ทำให้เกิดการขยายผลอย่างยั่งยืนของระบบการเฝ้าระวัง รวมถึงมีการขยายผลไปยังสถานพยาบาลข้างเคียงภายนอกกองทัพบก ตลอดจนให้ความรู้แก่ประชาชนที่ทำงานในพื้นที่ที่มีความร้อนสูง ให้สามารถป้องกันและรักษาได้อย่างถูกวิธี

”

สถิติการเกิดโรคลมร้อนในการฝึกทหารใหม่

จากปี 2559 ยอดสถิติการเกิดโรคลมร้อนเพิ่มสูงขึ้น และ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งที่ในห้วงสัปดาห์แรกที่เป็นเพียงสัปดาห์ที่ดำเนินงานด้านธุรการ บางที่ยังไม่มีการฝึกพบว่ามีผู้ป่วยรายแรกถึงขั้นเสียชีวิต ในรายที่สองแม้จะไม่ได้เสียชีวิตทันทีแต่หลังจากนั้นไม่กี่เดือนก็เสียชีวิต โดยสรุปยอดการเจ็บป่วยเพียงสัปดาห์แรกมีสถิติเกิดโรคลมร้อนสูงถึง 6 ราย และสัปดาห์ที่ 2 อีก 7 ราย ทำให้

กรมแพทย์ทหารบกต้องทบทวนมาตรการอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันปัญหาที่จะตามมา ทั้งนี้การฝึกใช้เวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ เมื่อฝึกครบกำหนด พบการเกิดโรคลมร้อนรวมทั้งสิ้น 14 ราย เกิดเพิ่มในสัปดาห์ที่ 4 อีก 1 ราย โดย 14 ราย ถึงขั้นเสียชีวิต 3 ราย และพิการ 1 ราย จากยอดทหารใหม่ที่เข้ารับการฝึกในผลัดนั้น 39,015 นาย

นโยบายสู่แนวทางการป้องกันความเสี่ยงจากโรคลมร้อน

จากปัญหาข้างต้น กรมแพทย์ทหารบก กองทัพบก เล็งเห็นถึงความสำคัญเร่งด่วนในการป้องกันการเกิดความเสี่ยงจากโรคลมร้อน โดยพัฒนาเป็นโปรแกรม RTA heatstroke สำหรับการฝึกทหารใหม่ ซึ่งแต่ละหน่วยฝึกได้นำโปรแกรมดังกล่าวไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละหน่วยฝึก ซึ่งวิธีการเฝ้าระวังลมร้อนของหลายหน่วยฝึกนั้น ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับรางวัลบริการภาครัฐระดับดีเด่น ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2560 นอกจากนี้กองทัพบกได้จัดให้มีการประชุม Heat stroke forum เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการถอดบทเรียนทั้งในหน่วยฝึกทหารใหม่และหน่วยสายแพทย์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันการเกิดโรคลมร้อนในทหารใหม่เป็นศูนย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

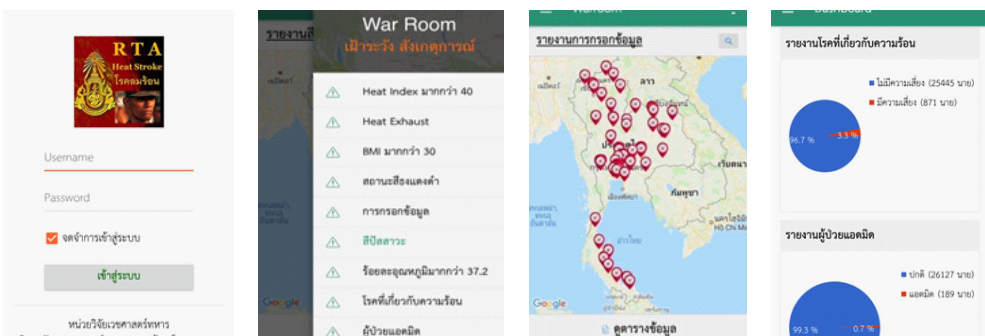
(1) ดำเนินการวิเคราะห์ผลจากการสอบสวนโรคทันที เพื่อค้นหาสาเหตุ และดำเนินการแก้ไขในหน่วยที่เกิดและป้องกันกับหน่วยที่ไม่เกิดที่ต้องดำเนินการทบทวนมาตรการ และทำการปรับมาตรการทันที โดยสื่อสารให้หน่วยปฏิบัติทราบมาตรการใหม่โดยการสื่อสารทางการ คือ ทำหนังสือแจ้งเตือน ไม่เป็นทางการ แจ้งทางกลุ่ม application Line พร้อมทั้งติดตามให้รายงานผลให้ทราบ

(2) เมื่อเกิดปัญหาให้ทำการทบทวนการปฏิบัติ-การวิเคราะห์สาเหตุร่วมกัน คือ การถอดบทเรียนร่วมกันทั้งในส่วนของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (รพ.ร.ร.6) โรงพยาบาลกองทัพบก (รพ.ท.บ.) โรงพยาบาล (ทีมเวชกรรมป้องกัน และทีมรักษาพยาบาล) กองพันเสนารักษ์ทหาร (พัน.สร.) หน่วยตรวจโรค(นตร.) ส่วนการศึกษา (วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก โรงเรียนเสนารักษ์) และส่วนนโยบาย (กรมแพทย์ทหารบก กรมยุทธศึกษาทหารบก) และหน่วยฝึกทหารใหม่ เพื่อถอดบทเรียนและบูรณาการแนวทางร่วมกันซึ่งปัญหาหลัก คือ ระบบการเฝ้าระวังยังไม่มีประสิทธิภาพ ในของส่วนกลาง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า (รพ.ร.ร.6) ได้นำเสนอผลการนำไปโปรแกรมระบบเฝ้าระวังความปลอดภัยจากการฝึกของทหารกองประจำการ เป็นตัวช่วยในการเฝ้าระวัง ซึ่งเป็นโปรแกรมที่พัฒนาโดยวิทยาลัยแพทย์ฯ และได้ผลเป็นอย่างดี

(3) ท้นต่อสถานการณ์-หลังจากทบทวนจากการสอบสวนโรค ให้ทำการถอดบทเรียน และนำมามาตรการที่ปรับมาใช้กับผลัดที่ 2 ผ่านประกาศกรมแพทย์ทหารบก เรื่อง คำแนะนำการป้องกัน การเฝ้าระวัง การปฐมพยาบาล และการดูแลรักษาการบาดเจ็บจากความร้อน ในการพิจารณาร่างฯ ได้มีการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญของกรมแพทย์ทหารบก กองส่งเสริมสุขภาพและเวชกรรมป้องกันในฐานะหน่วยวิชาการ ในการดูแลด้านนี้และได้ส่งร่างประกาศฯ ให้กับโรงพยาบาลกองทัพบก และหน่วยสายแพทย์อื่น ๆ พิจารณาร่างประกาศฯ หลังจากนั้น นำร่างประกาศฯ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างประกาศฯ จากทั้งประเทศมาปรับให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้กับการป้องกันเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความร้อนในการฝึกทหารของกองทัพบกต่อไป ซึ่งจากการปรับได้นำจากทั้งการสอบสวนโรค การถอดบทเรียน และข้อเสนอแนะของหน่วยมาปรับใช้

(4) ดำเนินการทั่วถึง โดยเจ้ากรมแพทย์ทหารประกาศนโยบาย เรื่อง การเฝ้าระวังโดยใช้โปรแกรมการเฝ้าระวังความปลอดภัยจากการฝึกของทหารกองประจำการของรพ.ร.ร.6 ที่เรียกกันว่า RTA Heatstroke มาปรับใช้กับหน่วยฝึกทหารใหม่ทั่วประเทศ

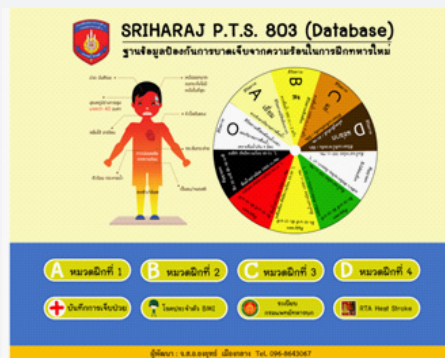
โปรแกรม RTA heatstroke

จากกระบวนการติดตามการนำโปรแกรม RTA Heatstroke มาใช้ในการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความร้อนในการฝึกทหารใหม่ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทางกองส่งเสริมสุขภาพและเวชกรรมป้องกัน กรมแพทย์ทหารบก ได้ร่วมเป็นผู้ดูแลระบบ (Admin) เพื่อติดตามรับฟังปัญหาในการใช้โปรแกรม และการแจ้งเตือนกับผู้ใช้ทั่วประเทศ เมื่อพบปัญหาจะดำเนินการแจ้งผู้ดูแลระบบทันที พร้อมทั้งบันทึกปัญหาที่พบและรวบรวม เพื่อแก้ไขปรับปรุงระบบให้มีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์กับผู้ใช้มากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถควบคุม และเกิดพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในหน่วยสายแพทย์และหน่วยฝึกการนำไปใช้กับหน่วยฝึกทั่วประเทศซึ่งมีจำนวน 300 กว่าหน่วย

(5) ทำการทบทวนเป็นระยะ โดยกองส่งเสริมและเวชกรรมป้องกันทำการมาตรการทบทวนเป็นระยะ ทั้งระยะสั้นและระยะกลาง/ยาวระยะสั้นมีสร้างสายด่วน Hotline ในการตอบคำถามและเป็นที่พักพิงให้กับหน่วยสายแพทย์ทั้งในเรื่อง การป้องกัน เฝ้าระวัง และการรักษา พร้อมทั้งร่วมมือให้ข้อเสนอแนะกับทางคณะผู้จัดทำโปรแกรมแบบทันที (Real Time) สำหรับระยะกลาง/ยาว ทั้งนี้ในแต่ละปีจะมีการจัดประชุมถอดบทเรียน และสนับสนุนให้หน่วยงานนำเสนอนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

การเผยแพร่ความรู้ สู่การต่อยอด อย่างทั่วถึง

ในปี 2560 หลังการนำโปรแกรม RTA Heatstroke กรมแพทย์ทหารบกได้จัดถอดบทเรียนในรูปแบบใหม่โดยใช้การประชุมว่า Heat stroke forum เพื่อรวบรวมความรู้จากหน่วยทั้งในส่วนของหน่วยสายแพทย์และหน่วยฝึกทหารใหม่ โดยมีการประกวดหน่วยฝึกดีเด่นและคัดเลือก Best Practice ของหน่วยสายแพทย์แต่ละด้าน มานำเสนอทั้งในส่วนของการนำเสนอนวัตกรรมของหน่วย และการนำเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการหน่วยในเรื่องการป้องกันเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความร้อนและในปี 2561 มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างหน่วยและแบ่งปันข้อมูลการถอดบทเรียน ทำให้สามารถป้องกันและเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความร้อนในการฝึกทหารใหม่ได้อย่างทันทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาด้านเวชกรรมป้องกัน และการรักษาพยาบาลทั้งในส่วนของหน่วยสายแพทย์และหน่วยฝึกทหารใหม่ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนขยายผลการเผยแพร่องค์ความรู้กับหน่วยงานภายนอกกองทัพอีกด้วย

ตัวอย่างการพัฒนาของแต่ละหน่วยงานเพื่อป้องกันโรคลมร้อน